
Vergaderjaar 2020–2021

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

DG

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 september 2021

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 21 september 2021.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A.M. Kaag

GEANNOTEEERDE AGENDA VAN DE RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 21 SEPTEMBER 2021

Op dinsdag 21 september 2021 vindt in Brussel een Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats. Op de agenda¹ van de Raad staande volgende onderwerpen: prioriteiten van het Sloveens EU-voorzitterschap, de geannoteerde agenda van de Europese Raad van 21 en 22 oktober 2021, EU-coördinatie COVID-19, EU-VK relaties, het Wetgevend Programma van de Commissie, inclusief het *Annual Foresight Report* en de *Letter of Intent*, en de Conferentie over de Toekomst van Europa. De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd van deelname vanwege Prinsjesdag, de Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de EU zal Nederland vertegenwoordigen tijdens deze Raad.

Prioriteiten Sloveens EU-voorzitterschap

Slovenië zal de vier pijlers van zijn voorzitterschapsprogramma² toelichten.

1. De weerbaarheid, het herstel en de Strategische Autonomie van de Europese Unie:

Aangaande weerbaarheid zet het Sloveense voorzitterschap onder meer in op het anticiperen en bezweren van crises zoals pandemieën. Het kabinet ondersteunt de aandacht voor versterking van de weerbaarheid van de Unie. Het kabinet is daarom ook voorstander van het versterken van de Europese samenwerking en coördinatie op toekomstige grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen, waar dit meerwaarde heeft voor de gezondheid van de burgers en om de impact op het vrij verkeer binnen de Unie te beperken.

Herstel ziet het voorzitterschap in het licht van de groene en digitale transitie. Het voorzitterschap wil zich inzetten voor het behoud van de mondiale leiderschapspositie van de EU op het gebied van de groene transitie en zal een start maken met de onderhandelingen over het omvangrijke *Fit-for-55*-pakket. Het kabinet hecht groot belang aan dit pakket omdat het de implementatie mogelijk maakt van het ambitieuze EU-broeikasgasemissiereductiedoel van ten minste 55% in 2030, dat eind vorig jaar is overeengekomen. Het kabinet zal uw Kamer via de BNC-fiches schriftelijke appreciaties sturen van de voorstellen die de Commissie op 14 juli jl. presenteerde.³

Ten aanzien van Strategische Autonomie zet het voorzitterschap zich in voor de versterking hiervan aangaande geneesmiddelen en medische goederen, industrie- en energiebeleid en voedselvoorziening. Uiteindelijk doel is een EU die minder afhankelijk is van externe spelers. Het kabinet verwelkomt het voornemen van het voorzitterschap om verder te willen werken aan de strategische autonomie agenda van de EU. Voor het kabinet staat de open strategische autonomie van de EU voor haar vermogen om als mondiale speler, in samenwerking met internationale partners, op basis van eigen inzichten en keuzes haar publieke belangen te borgen en weerbaar te zijn in een onderling verbonden wereld. Het kabinet erkent het belang van het aanpakken van ongewenste afhankelijkheden in genoemde sectoren en zal daarbij blijven wijzen op het belang van openheid en internationale samenwerking.

¹ Delegates Portal: cm 4317/21.

² Voorzitterschapsprogramma Slovenië: programme-sl-presidency-en.pdf (europa.eu).

³ EU economy and society to meet climate ambitions (europa.eu).

2. Conferentie over de Toekomst van Europa:

Gedurende het voorzitterschap zullen er plenaire vergaderingen van de Conferentie over de Toekomst van Europa plaatsvinden. Als lid van de Raad van Bestuur namens de Raad is het Sloveens voorzitterschap mede verantwoordelijk voor de voorbereiding en organisatie van deze plenaire vergaderingen. Het voorzitterschap heeft aangegeven dat transparantie van de Conferentie een speerpunt is, onder anderen door de Raad tijdig te informeren en te betrekken. Daarbij geeft het Sloveens voorzitterschap aan dat het zich ervoor zal inzetten dat er in het debat in de Conferentie ruimte is voor een veelheid aan verschillende meningen. Het kabinet deelt deze uitgangspunten, en kan instemmen met de inzet van het Sloveens voorzitterschap.

3. Een Unie van de Europese manier van leven, de rechtsstaat en gelijke criteria voor iedereen:

Binnen deze pijler richt het voorzitterschap zich op de Europese manier van leven en hoe menselijke waardigheid, vrijheid en fundamentele rechten. Aangaande de fundamentele waarden en principes van de EU, inclusief de rechtsstaat, wijst het voorzitterschap op de gedeelde verantwoordelijkheid van de EU-instellingen en de lidstaten. Voor Nederland zijn de fundamentele waarden van de Unie, die vastliggen in artikel 2 van het EU-oprichtingsverdrag, niet onderhandelbaar. De centrale rol en objectieve expertise van de Europese Commissie op dit terrein als hoedster van de verdragen is daarbij cruciaal. Nederland verwelkomt in dat licht het voornemen van het Sloveens voorzitterschap om, in navolging van de twee voorgaande voorzitterschappen, de algemene en landenspecifieke rechtsstatelijkheidsdialoog op basis van het jaarlijkse Rechtsstaatrapport van de Europese Commissie te continueren. Dat geldt eveneens voor het voornemen om de artikel 7-procedures tentatief te agenderen voor de Raad Algemene Zaken van 14 december 2021.

4. Een geloofwaardige en veilige Europese Unie, in staat om te zorgen voor veiligheid en stabiliteit in zijn buurtregio:

Onder deze pijler zet het voorzitterschap in op het bevorderen van de belangen en uitdragen van de waarden van de EU in de wereld. Het zet daarbij in op strategische allianties. Zo zegt het voorzitterschap de trans-Atlantische band alsook de relatie met democratische landen in de Indo-Pacific te willen versterken. Het kabinet verwelkomt die inzet. Vanwege toenemende geopolitieke spanningen is het van belang dat de EU haar strategische allianties bestendigt en nieuwe allianties smeedt. Die allianties zijn bovendien cruciaal om in de toekomst mondiale crises als pandemieën maar ook de klimaatcrisis het hoofd te kunnen bieden.

Het voorzitterschap zal zich inzetten voor een volledige implementatie van het Schengen-acquis en versterking van Schengen. In het verlengde hiervan wil het voorzitterschap bijdragen aan een effectiever EU-migratiebeleid. Nederland kan beide initiatieven verwelkomen. Het kabinet erkent al geruime tijd de noodzaak om het Schengengebied te versterken. Prioriteiten voor het kabinet zijn daarom het versterken van de buitengrenzen, het verbeteren van analyse en risico-gestuurde monitoring aan de binnengrenzen, het versterken van de *governance* van het Schengengebied en het versterken van waarborgen in tijden van crisis. Voor wat betreft migratie kan het kabinet het streven naar politieke overeenkomst tussen solidariteit en verantwoordelijkheid ondersteunen.

Tot slot zal het voorzitterschap speciale aandacht besteden aan de Westelijke Balkan. Zo zal er een top zijn in oktober van de EU met deze

landen en zal het zich inzetten voor het verder brengen van het uitbreidingsproces. Het kabinet steunt de intentie van het voorzitterschap om aandacht te besteden aan de Westelijke Balkan. Samenwerking met en tussen de Westelijke Balkan-landen op het gebied van rechtsstatelijkheid, stabiliteit, economie, connectiviteit en klimaat is belangrijk voor de EU. Ook ondersteunt het kabinet het EU-perspectief van de Westelijke Balkanlanden. Hierbij onderstreept het kabinet het belang van een toetredingsproces gebaseerd op merites waarbij de rechtsstaat centraal staat, conform de nieuwe uitbreidingsmethodologie.

Geannoteerde agenda Europese Raad 21 en 22 oktober

De Raad zal de geannoteerde agenda van de Europese Raad van 21 en 22 oktober bespreken. Op de agenda staan COVID-19, digitalisering en voorbereiding van de toppen met het Oostelijk Partnerschap en in het kader van de Aziatisch-Europese Vergadering (*Asia-Europe Meeting* (ASEM)).⁴ De geannoteerde agenda is op moment van schrijven nog niet verschenen. De kabinetsinzet inzake COVID-19-coördinatie staat hieronder separaat beschreven.

Met de agendering van digitalisering wordt opvolging gegeven aan de Europese Raad van 25–26 maart 2021⁵. Het kabinet verwelkomt deze agendering en het streven naar een Europees digitaal decennium. Het kabinet ziet digitalisering als een centrale pijler in de EU in de aanpak van maatschappelijke opgaven en onderstreept de kansen van digitalisering om de economie en het concurrentievermogen in Europa te versterken, rekening houdend met de risico's en uitdagingen van digitalisering. Europa kan de toon zetten voor de rest van de wereld door in te zetten op een digitale transitie gestoeld op innovatie, vertrouwen en Europese waarden.

De Oostelijk Partnerschap-top zal plaatsvinden op 15 december in Brussel. Het kabinet acht het Oostelijk Partnerschap een onverminderd waardevol instrument en blijft pleiten voor voldoende aandacht voor goed bestuur, rechtsstaatontwikkeling, mensenrechten en vergroening, waarbij conditionaliteit een leidend beginsel blijft. De ASEM-leaders meeting vindt op 25 en 26 november 2021 digitaal plaats onder Cambodjaans voorzitterschap. Momenteel wordt door de deelnemende landen over de slotverklaring onderhandeld. Het kabinet zet zich in voor ambitieuze passages over mondiale samenwerking op het gebied van Covid-bestrijding, klimaat en multilateralisme.

EU-coördinatie COVID-19

Op de Raad zal worden gesproken over de actuele stand van zaken ten aanzien van de EU-coördinatie van COVID-19. Naar verwachting zal de nadruk daarbij liggen op de coördinatie van de beperkingen op het vrij verkeer en het EU-inreisverbod (de Raadsaanbevelingen 1475 en 912). Het kabinet zal daarbij steun uitspreken voor het herzien van beide Raadsaanbevelingen om het vrij verkeer op verantwoorde wijze zoveel mogelijk te herstellen. Bij het bepalen van de verschillende risiconiveau's dienen wat het kabinet betreft behalve besmettingsgraad en testpositiviteitsniveau, ook andere indicatoren zoals vaccinatiegraad en immuniteit mee te wegen. Ook dienen zwaardere maatregelen zoals quarantaine beperkt te worden opgelegd.

⁴ indicative-leaders-agenda-2021-2022.pdf (europa.eu).

⁵ Statement of the members of the European Council, 25 March 2021 – Consilium (europa.eu).

EU-VK relaties

Naar verwachting staan de leden van de Raad stil bij de stand van zaken van de relatie tussen de EU en het VK, en meer specifiek bij de voortgang van de implementatie van de Handels- en Samenwerkingsovereenkomst (HSO) en het Terugtrekkingsakkoord (TA). Met name de implementatie van de het Protocol Ierland/ Noord-Ierland (hierna: Protocol), als onderdeel van het TA, zal onderwerp van gesprek zijn. Het Protocol is door EU en VK overeengekomen als beste oplossing die zowel de Goede Vrijdag akkoorden als de integriteit van de Interne Markt beschermt. Om deze doelen te bereiken is het van belang dat het VK het Protocol volledig implementeert, in lijn met de overeengekomen internationaalrechtelijke verplichtingen.

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld, heeft de Commissie in maart jl. de eerste stap genomen in een inbreukprocedure tegen het VK. De Commissie heeft verder via overleg een eerste stap genomen die kan leiden tot een arbitrageprocedure onder het geschillenbeslechtsmechanisme van het TA in reactie op tekortkomingen bij de implementatie van het Protocol.⁶ Sindsdien vinden er op alle niveaus voortdurend gesprekken plaats met als doel afspraken over de verdere implementatie. Eind juli publiceerde het VK zijn toekomstvisie op het Protocol⁷, waaruit blijkt dat het VK het Protocol op verschillende punten wenst aan te passen. Ook heeft het VK begin september aangekondigd de status-quo m.b.t. de implementatie van het Protocol te handhaven, inclusief een hernieuwde verlenging van de implementatieperiodes die in beginsel tot eind september 2021 zouden lopen. Deze perioden waren bedoeld om betrokken *stakeholders* meer tijd te geven zich aan te passen aan de vereisten uit het Protocol.

De Commissie heeft tot nu toe nog geen verdere stappen gezet in de voornoemde juridische procedures, waarbij zij zich het recht voorbehoudt om dat in de toekomst alsnog te doen. De Commissie blijft inzetten op het maximaal benutten van de mogelijkheden die het Protocol biedt om de problemen zoals opgebracht door het VK te adresseren. De Commissie heeft zich hierin vanaf de start van de implementatieperiode constructief opgesteld en heeft op verschillende onderwerpen, zoals sanitaire en fytosanitaire (SPS) controles, medicijnen en BTW, technische oplossingen binnen de kaders van het Protocol weten te vinden. De gesprekken tussen de Commissie en het VK hierover lopen nog. Nederland steunt, evenals andere lidstaten, de aanpak van de Commissie.

Wetgevend programma: *Annual Foresight Report en Letter of Intent*

Annual Foresight Report

Het *Annual Foresight Report*⁸ is dit jaar gewijd aan open strategische autonomie («The EU's capacity and freedom to act»). Een appreciatie van deze Mededeling gaat uw Kamer toe.

De Europese Commissie zal het *Annual Foresight Report* toelichten waarna de Raad erover van gedachten zal wisselen. De uitgangspunten van het kabinet zijn vervat in het samen met Spanje opgestelde non-paper over strategische autonomie, dat voorafgaand aan de Europese Raad van 25 maart jl. werd uitgebracht.

⁶ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2317.

⁷ Northern Ireland protocol – next steps – GOV.UK (www.gov.uk).

⁸ 2021 Strategic Foresight Report | European Commission (europa.eu).

Voor het kabinet staat de open strategische autonomie van de EU voor haar vermogen om als mondiale speler, in samenwerking met internationale partners, op basis van eigen inzichten en keuzes haar publieke belangen te borgen en weerbaar te zijn in een onderling verbonden wereld. Strategische autonomie is derhalve geen doel op zich, maar een wijze waarop een weerbare EU vormgegeven kan worden. De koppeling tussen intern en extern beleid en de integrale inzet van het gehele instrumentarium van de EU zijn belangrijke aandachtspunten.

Nederland neemt actief deel aan het Europese debat over (open) strategische autonomie, vanuit het besef dat de open strategische autonomie onderdeel zal blijven uitmaken van de Europese agenda en vanuit het belang dat de Europese koers gebaseerd blijft op openheid en internationale samenwerking. Het *Annual Foresight Report*, dat een vooruitblikkend, multidisciplinair perspectief biedt op open strategische autonomie in de komende decennia, draagt bij aan dit debat en wordt derhalve verwelkomd.

Letter of Intent Europese Commissie

De Europese Commissie zal haar *Letter of Intent* toelichten waarna de Raad erover van gedachten zal wisselen. Deze brief vergezelt de Staat-van-de-Unietoespraak die Commissievoorzitter Von der Leyen op woensdag 15 september a.s. zal geven. De brief bevat de prioriteiten van de Commissie voor het komende jaar en geeft daarmee concrete invulling aan het Commissie Werkprogramma. De inzet van het kabinet is erop gericht om via Europese samenwerking duurzaam herstel te bespoedigen en verdere economische groei te bevorderen. De maatregelen die hiervoor genomen worden moeten leiden tot sterkere lidstaten en een sterkere en weerbaardere Unie. Het kabinet heeft hierbij specifiek aandacht voor de prioriteiten uit de Kamerbrief voor de Staat van de Unie 2021⁹, kort samengevat klimaat, economie veiligheid, migratie, extern beleid en een beter functioneren van de EU, en in het verlengde daarvan voor aansluiting bij de Strategische Agenda 2019–2024 die de Europese Raad in juni 2019 aannam, zoals de Commissie voorstaat. Wat monitoring betreft zet het kabinet in op periodieke bespreking in de Raadsformaties die voor de afzonderlijke prioriteiten verantwoordelijk zijn.

Conferentie over de Toekomst van Europa

Tijdens de Raad zal het voorzitterschap ingaan op de laatste ontwikkelingen rond de Conferentie over de Toekomst van Europa. Lidstaten zullen worden uitgenodigd om van gedachten te wisselen over de voorbereiding van de plenaire vergadering van 22–23 oktober. Ook zal er naar verwachting worden gesproken over de oprichting van werkgroepen binnen de Conferentie, en de deelname van lidstaten daar aan. Binnen de Raad van Bestuur van de Conferentie zal nog moeten worden besloten over het mandaat, de werkwijze en de vormgeving van werkgroepen. Het voorzitterschap zal daarnaast een update geven over de eerste bijeenkomst van de Europese burgerpanels op 17 september in Straatsburg. In het geval de voorzitters van de Conferentie, bestaande uit de Commissie, het Europees Parlement en de Raad, voorafgaand de Raad Algemene Zaken bij elkaar zijn gekomen, zal het Sloveens voorzitterschap een terugkoppeling van die bespreking geven.

Ten aanzien van het nationale traject laat het kabinet burgerconsultaties uitvoeren, om de wensen en verwachtingen van Nederlanders ten aanzien van de EU, in beeld te brengen. Daartoe zijn er onafhankelijke burgerdia-

⁹ Kamerstuk 2021D11801.

logen opgezet door een extern bureau, waar uw Kamer over is geïnformeerd.¹⁰ De burgerdialogen, onder de titel «Kijk op Europa», zijn onlangs gestart en online gelanceerd¹¹. Daarnaast zal het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) op verzoek van het kabinet een aanvulling uitbrengen op zijn rapport uit 2018, «Wat willen Nederlanders van de Europese Unie?»¹². De (tussentijdse) uitkomsten van beide trajecten zullen in aanloop naar de plenaire vergadering van de Conferentie met uw Kamer worden gedeeld. Nederland zal tijdens de Raad opnieuw de relevantie van transparantie in het kader van de Conferentie benadrukken. Nederland zal samen met gelijkgezinden medio september de *transparency pledge* lanceren. Via deze *pledge* committeren betrokkenen vanuit het EP, de Raad en de Commissie zich om zich in te zetten voor meer transparantie in de EU en om transparantie aandacht te geven als onderwerp tijdens de Conferentie.

¹⁰ Kamerstuk 35 663, nr. 33, vergaderjaar 2020–2021.

¹¹ www.KijkopEuropa.nl.

¹² Kamerstuk 21 501-20, nr. 1382, vergaderjaar 2018–2019. Zie ook <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/05/17/wat-willen-nederlanders-van-de-europese-unie>.